

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Datum 17 december 2019

Onderwerp Deelbesluit 1 op uw Wob-verzoek d.d. 6 september 2019

Behandeld door [REDACTED]

Ons kenmerk Z19-6524 / D19-46951

Uw kenmerk -

Bijlagen 2

Geachte [REDACTED]

Op 6 september 2019 heeft u een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) ingediend, waarin u vraagt om diverse documenten ten aanzien van het afschot van de edelherten in de Oostvaardersplassen in het kader van de reset. Bij brief van 17 september 2019 is de ontvangst van uw Wob-verzoek bevestigd. Per brief d.d. 3 oktober 2019 heb ik de beslissing op uw Wob-verzoek op grond van het bepaalde in artikel 6 lid 2 van de Wob met vier weken verdaagd, omdat met het verzamelen van de door u gevraagde informatie meer tijd is gemoeid.

Per e-mail d.d. 13 november 2019 heb ik u laten weten dat punt één van uw verzoek aan de provincie Flevoland is doorgezonden ter verdere behandeling. Staatsbosbeheer beschikt niet over deze stukken. In deze brief treft u deelbesluit één, ten aanzien van de punten twee tot en met vijf van uw Wob-verzoek aan. Deelbesluit twee, ten aanzien van punt zes van uw verzoek, volgt later.

1. Uw Wob-verzoek

Het tijdstip van indiening van uw verzoek is bepalend voor de reikwijdte van uw verzoek. Een Wob-verzoek kan nooit betrekking hebben op na dat verzoek vervaardigde documenten.¹ Dit betekent dat documenten vervaardigd na 6 september 2019, niet zijn meegenomen bij de behandeling van uw Wob-verzoek.

Uw Wob-verzoek heeft betrekking op de volgende informatie ten aanzien van het afschot van de edelherten in de Oostvaardersplassen in het kader van de reset:

1. alle verslagen die zijn opgemaakt door de 'expertgroep reset grote grazers Oostvaardersplassen' met betrekking tot (het afschot van) de edelherten;
2. alle data uit het Faunaregistratiesysteem vanaf 1 januari 2018 tot en met heden alsmede de gebruikte telmethodes en momenten;
3. alle rapporten en/of verslagen die zijn opgemaakt van alle gedode edelherten vanaf 10 december 2018 tot en met heden;

¹ ECLI:NL:RVS:2015:623

- 4a. alle rapporten en/of verslagen die zijn opgemaakt van de 252 edelherten die op 25 januari 2019 zijn gedood, alsmede:
- 4b. welke methode daarbij is gebruikt;
- 4c. van welke afstand die herten geschoten zijn;
- 4d. hoe deze dieren zijn ontweid en waar;
- 4e. hoe deze dieren zijn afgevoerd;
- 4f. naar welke poelier deze dieren zijn gegaan;
5. alle keuringsrapporten van alle geschoten edelherten vanaf 10 december 2018 tot en met heden.
6. de akten en papieren van de vier jagers die op 25 januari 2019 afschot pleegden.

Zoals voornoemd zal Staatsbosbeheer punt één van uw Wob-verzoek niet behandelen, omdat dit gedeelte van uw verzoek is doorgezonden aan de provincie Flevoland ter verdere behandeling. Beantwoording van punt zes van uw verzoek, volgt later in deelbesluit twee op uw Wob-verzoek.

2. Resultaten onderzoek

Ik heb uitgebreid onderzoek uitgevoerd of Staatsbosbeheer beschikt over documenten waarop uw verzoek onder de punten twee tot en met vijf betrekking heeft. ik heb hiervoor het archief, de systemen en de betrokken collega's geraadpleegd.

Ten aanzien van uw tweede punt, heb ik een uitdraai uit het faunaregistratiesysteem aangetroffen. De uitdraaien van het faunaregistratiesysteem tot en met 3 juni 2019, zijn reeds openbaar gemaakt bij Wob-besluit d.d. 24 mei 2019 (afschot edelherten, kenmerk: Z19-1023) en Wob-besluit d.d. 8 augustus 2019 (afschot edelhert, kenmerk: Z19-4534). Ook heb ik een uitdraai van het faunaregistratiesysteem voor de periode 4 juni 2019 tot en met 6 september 2019 aangetroffen, die nog niet eerder openbaar is gemaakt. Daarnaast heb ik een concept protocol afschot edelherten aangetroffen, dat niet eerder openbaar is gemaakt. In dit protocol staat (onder andere) meer informatie over de telmethodes en momenten.

Met betrekking tot uw derde punt, heb ik 1783 eerste verklaringen na afschot aangetroffen, waarvan er tien reeds openbaar zijn gemaakt bij Wob-besluit d.d. 24 mei 2019 (afschot edelherten, kenmerk: Z19-1023) en Wob-besluit d.d. 8 augustus 2019 (afschot edelhert, kenmerk: Z19-4534). Omdat de verklaringen op wildmerknnummer, datum en tijdstip van afschot na hetzelfde zijn en het erg arbeidsintensief is om per verklaring een pdf uit het systeem te genereren, heeft Staatsbosbeheer bij deze eerdere Wob-besluiten besloten slechts een gedeelte van deze verklaringen openbaar te maken. Ontvangt u toch graag alle afzonderlijke verklaringen, dan kunt u dit kenbaar maken. Ik maak u erop attent dat Staatsbosbeheer voor het verstrekken van de resterende 1773 verklaringen, kosten in rekening zal brengen. Op grond van artikel 2 Besluit tarieven openbaarheid van bestuur bedragen deze kosten € 0,35 per enkelzijdige kopie.

Ten aanzien van punt 4a, heb ik twee sectieverslagen en één verslag naar aanleiding van bloedmonsters van de Gezondheidsdienst voor dieren aangetroffen, die reeds openbaar zijn gemaakt bij het Wob-besluit d.d. 24 mei 2019 (afschot edelherten, kenmerk: Z19-1023).

Over de punten 4b en 4e, vindt u meer informatie in het voornoemde concept protocol afschot edelherten. Ik heb geen documenten aangetroffen over punt 4c en 4d. Navraag bij de betreffende collega's heeft

uitgewezen dat deze informatie niet wordt bijgehouden. Met betrekking tot 4f, kan ik u mededelen dat de afgeschoten dieren naar de erkende wildbewerkingsinrichting Pieter van Meel Groothandel in wild en gevogelte B.V. worden vervoerd.

Tot slot heb ik ten aanzien van punt vijf geen documenten aangetroffen. Deze keuringsrapporten liggen bij voornoemde wildbewerkingsinrichting. De Wob is niet van toepassing op wildbewerkingsinrichting Pieter van Meel Groothandel in wild en gevogelte B.V., omdat dit geen bestuursorgaan is in de zin van artikel 1a Wob.

De Wob is niet van toepassing op reeds openbare documenten. De documenten die bij eerdere Wob-besluiten openbaar zijn gemaakt, kunt u raadplegen via www.staatsbosbeheer.nl/woboostvaardersplassen.

3. Overwegingen

3.1 eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

De documenten die betrekking hebben op uw verzoek, bevatten persoonsgegevens. Verstrekking van persoonsgegevens blijft op grond van artikel 10, lid 2 aanhef en sub e Wob achterwege wanneer het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. Van openbaarmaking van persoonsgegevens zoals namen, handtekeningen, telefoonnummers en e-mailadressen wordt in lijn met vaste rechtspraak in beginsel afgezien.² Namen van personen die uit hoofde van hun functie in openbaarheid treden, worden wel openbaar gemaakt.

3.2 het belang van inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen

Het aangetroffen protocol bevat gegevens die de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen in het geding kunnen brengen. Het gaat om niet algemene e-mailadressen van instanties, die Staatsbosbeheer gebruikt om belangrijke informatie ten aanzien van de te volgen procedure te melden. Omdat misbruik van deze e-mailadressen kan leiden tot frustratie van het toezicht door de bestuursorganen, is het niet wenselijk dat deze e-mailadressen openbaar gemaakt worden. Ik ben van oordeel dat dit belang zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Ik maak deze gegevens dan ook niet openbaar op basis van artikel 10, lid 2 aanhef en sub d Wob.

4. Deelbesluit 1

De door u gevraagde nog niet eerder openbaar gemaakte zaken vallen onder de reikwijdte van de Wob. Ik heb besloten aan uw verzoek tegemoet te komen en deze documenten (deels) openbaar te maken. In de bijlage bij dit besluit treft u 2 documenten, inclusief een overzicht aan. Ik heb de bijlagen genummerd, de nummers op de bijlagen corresponderen met de nummers op het overzicht van de bijlagen.

Ik heb de in de bijgevoegde stukken vermelde persoonsgegevens (deels) onleesbaar gemaakt. Voor de motivering verwijs ik u naar de overwegingen.

Omdat deze informatie voor meer mensen interessant kan zijn, wordt dit besluit geanonimiseerd op de website van Staatsbosbeheer geplaatst onder www.staatsbosbeheer.nl/woboostvaardersplassen.

² ECLI:NL:RVS:2018:321

5. Rechtsmiddelen

Indien u het met dit besluit niet eens bent, kunt u binnen zes weken na verzending van dit besluit schriftelijk bezwaar maken. Ook een andere belanghebbende kan tegen dit besluit bezwaar maken. Het bezwaarschrift kan worden gezonden aan de Directeur Staatsbosbeheer, Postbus 2, 3800 AA Amersfoort. U wordt verzocht een afschrift van dit besluit bij het bezwaarschrift te voegen.

Een bezwaarschrift moet zijn ondertekend en bevat tenminste :

- Naam en adres van indiener;
- Dagtekening;
- Omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- De gronden waarop het bezwaar rust.

Het niet voldoen aan deze eisen kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van het bezwaarschrift.

Als u nog vragen hebt dan kunt u contact opnemen met [REDACTED] via [REDACTED]@staatsbosbeheer.nl.

Met vriendelijke groet,
de directeur, namens deze

[REDACTED]
ir. C. Lever MPA
divisielidirecteur Grond & Gebouwen

Overzicht van openbaar te maken documenten

Document	Datum	Document (deels) verstrekt
1. Uitdraai faunaregistratiesysteem	4 juni 2019 t/m 6 september 2019	ja
2. Concept protocol reset edelherten	14 november 2019	ja

datum	Jachtveldnr	Wildmerknr	m/v	longtitude	latitude	X	Y	opmerkingen
2-9-2019	9999008	EH22854	v	5,385034	52,45147	154853,2	495967,5	GP: 10.2.e Wob Verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
2-9-2019	9999008	EH22853	v	5,384456	52,45205	154813,9	496032,4	GP: 10.2.e Wob Verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
2-9-2019	9999008	EH22851	v	5,385034	52,45169	154853,2	495992,3	GP: 10.2.e Wob Verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
3-9-2019	9999008	EH22855	v	5,333899	52,42381	151374,8	492891,5	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
3-9-2019	9999008	EH22858	v	5,337664	52,42301	151630,8	492801,9	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
3-9-2019	9999008	EH22857	v	5,336747	52,4226	151568,4	492757,1	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
3-9-2019	9999008	EH22859	v	5,337946	52,42299	151650	492800,3	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
3-9-2019	9999008	EH22860	m	5,3387	52,42147	151701,2	492630,7	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
3-9-2019	9999008	EH22856	v	5,327127	52,42266	150914	492763,5	GP: 10.2.e Wob Verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
4-9-2019	9999008	EH22849	m	5,327505	52,42082	150939,5	492558,7	In veld blijven liggen. Verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
4-9-2019	9999008	EH22862	v	5,378589	52,43209	154414,8	493811,5	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
4-9-2019	9999008	EH22861	m	5,379883	52,43226	154502,8	493829,9	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
5-9-2019	9999008	EH22863	v	5,362736	52,42456	153336,4	492973,1	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
5-9-2019	9999008	EH22864	v	5,364054	52,42395	153426	492905,9	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
6-9-2019	9999008	EH22868	v	5,352719	52,42083	152654,8	492558,7	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
6-9-2019	9999008	EH22867	v	5,330776	52,41964	151162	492427,5	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
6-9-2019	9999008	EH22865	m	5,325809	52,42289	150824,4	492789,1	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2
6-9-2019	9999008	EH22866	m	5,329479	52,422	151074	492689,9	GP: 10.2.e Wob verstoring vogels: 1 Verstoring herten: 2

staatsbosbeheer

**Protocol afschot edelherten
Winter 2018-2019
Versie 1.0**

Status Concept voor intern gebruik

Colofon

Project

Protocol afschot edelherten
Winter 2018-2019

Projectnummer UBW

E 0941012

Versienummer

1.0

Status

Eindconcept – intern en vertrouwelijk

360 documentnummer:

Gebied

Oostvaardersplassen

Planeenheid

Oostvaardersplassen

Beheergebied

Oostvaardersplassen

Provinciale eenheid

Flevoland

Opdrachtgever

Projectleider

Contactpersoon:

10 2 e Wob

10 2 e Wob

T 06 10 2 e Wob

Adres:

E 10 2 e Wob@staatsbosbeheer.nl

Staatsbosbeheer

Naritaweg 221

1043 CB Amsterdam

CONCEPT

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel van het protocol	4
1.3	Verantwoordelijkheden.....	4
2.	Voorwaarden opdracht	5
2.1	Start afschotbeheer	5
2.2	Gebied van afschotbeheer	5
2.3	Middelen voor afschotbeheer.....	5
2.4	Omvang reset in aantal dieren	5
2.5	Dierenwelzijn	6
3.	Uitvoering	7
3.1	Bemensing	7
3.2	Methodiek van afschot in het kader van de opdracht	7
3.3	Momenten van afschot in het kader van de opdracht	8
4.	Veiligheid	9
4.1	Algemeen.....	9
4.2	Handhaving en toezicht.....	9
4.3	De coördinator	9
5.	Registratie	10
6.	Verwerking geschoten edelherten	11
	Bijlage: Monitoringsplan vogeltellingen	12
	Aanleiding	12
	Opgave	12
	Aanpak registratie reactie van edelherten en vogels	12
	Aanpak wekelijkse vogeltelling.....	13
	Aanpak wekelijkse evaluatie	14

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanleiding voor dit protocol is de opdracht, dd. 18 september 2018, van de provincie Flevoland aan Staatsbosbeheer om een doelstand van 490 edelherten in de Oostvaardersplassen te realiseren middels afschot van de dieren in de herfst/ winter 2018-2019 of zo spoedig als mogelijk na deze termijn doch uiterlijk op 1 januari 2020. <https://www.staatsbosbeheer.nl/-/media/08-dossiers/oostvaardersplassen/20180919-opdracht-afschot-edelherten-oostvaardersplassen.pdf?la=nl-nl&hash=5DED623FBFE9CD824EC5E4FAC26DF7EEF0351656>

Gedeputeerde Staten van Flevoland heeft op 2 november 2018 een vergunning ([pdf, 266 kB](#)) verleend aan Staatsbosbeheer voor het afschot van edelherten in de Oostvaardersplassen op grond van artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming.

1.2 Doel van het protocol

Dit protocol heeft als doel de richtlijnen vast te leggen voor de operationele uitvoering van het door de provincie Flevoland vergunde afschot van edelherten, waarbij de populatie eenmalig wordt teruggebracht naar de doelstand.

1.3 Verantwoordelijkheden

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheer, zoals beschreven in dit protocol. De door de provincie gegeven opdracht op grond van artikel 3.18, lid 1 Wet natuurbescherming vormt de wettelijke basis voor de uitvoering van het beheer.

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor het rond 15 november 2018 aanleveren van actuele telgegevens van de edelherten (en Konik en Heckrunderen) in het gebied bij de provincie Flevoland.

Het afschotbeheer van edelherten in de Oostvaardersplassen gebeurt uitsluitend door professionals – de faunabeheerders van Staatsbosbeheer of door Staatsbosbeheer aangetrokken faunabeheerders. Zij zijn de gebruikers van dit protocol.

De werkbaarheid van het protocol wordt constant gemonitord en geëvalueerd in samenspraak met een door de provincie in te stellen expertgroep.

Minimaal twee keer per jaar vindt tussen de betrokken gedeputeerde en het hoofd van de provinciale eenheid van Staatsbosbeheer overleg plaats over de uitvoering van de afspraken die zijn gemaakt in het convenant dat Staatsbosbeheer en de provincie Flevoland hebben gesloten over de uitvoering van het beleidskader.

2. Voorwaarden opdracht

Het grootste deel van onderstaande voorwaarden zijn opgelegd in de opdracht van de provincie aan Staatsbosbeheer. Daarnaast zijn in dit protocol de voorschriften verwerkt die volgen uit de Wnb-vergunning voor het afschot.

2.1 Start afschotbeheer

Het afschotbeheer van de edelherten mag plaats vinden in de periode 1 september tot 1 april. Vanuit dierenwelzijn blijft het vroeg reactief beheer het hele jaar rond plaatsvinden.

Er vindt geen afschot plaats in de bronsttijd van het edelhert. Staatsbosbeheer (in de persoon van de gebiedsmanager Oostvaardersplassen) meldt schriftelijk aan provincie Flevoland wanneer de bronst ten einde is. Na instemming door de provincie kan het gebruik van de opdracht aanvangen. De instemming van de provincie wordt door Staatsbosbeheer bij de opdracht en andere relevante stukken gearchiveerd.

2.2 Gebied van afschotbeheer

Afschotbeheer vindt plaats in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen en in de gebieden daaromheen die voor de edelherten rechtstreeks te bereiken zijn (Kotterbos, Oostvaardersbos en Oostvaardersveld).

Een deel van het afschot vindt in de bossen plaats die dienen als winterbeschuttingsgebied voor de grote herbivoren. Zowel voor de rust van de grote herbivoren als vanwege het uit te voeren faunabeheer worden deze gebieden in ieder geval afgesloten voor publiek op de momenten dat het faunabeheer plaats vindt. De afsluiting vindt plaats door het afsluiten van de toegangshekken tot deze gebieden en het plaatsen van informatie- en waarschuwingsborden.

2.3 Middelen voor afschotbeheer

Staatsbosbeheer gebruikt voor het afschotbeheer kogelgeweren. Om de aanwezige fauna zo min mogelijk te verstoren werken de faunabeheerders met een geluiddemper (deze is te allen tijde verplicht).

In de opdracht is aangegeven dat wanneer de zichtomstandigheden slecht zijn, de faunabeheerders verplicht zijn om met nachtkijkapparatuur te werken. Bij nevel en mist werken de nachtkijkers niet. In het veld betekent dit dat:

- Bij slecht zicht wordt er niet geschoten omdat de veiligheid voorop staat.
- Nachtzichtapparatuur wordt alleen gebruikt bij schemering of nacht als deze iets toevoegt aan het zicht. Dit ter beoordeling van de faunabeheerder.

Er mag geen gebruik gemaakt worden van kunstlicht voor afschot.

2.4 Omvang reset in aantal dieren

Om de groei van de populatie na de reset zo klein mogelijk te houden wordt een geslachtsverhouding man/vrouw van 1:1 nagestreefd. Deze verhouding is gebaseerd op de gebruikelijke praktijk op de Veluwe.

Op 29 en 30 oktober 2018 heeft de helikoptertelling plaats gevonden. Daarbij zijn 2320 edelherten geteld. Dit betekent dat voor het bereiken van een doelstand van 490 edelherten het aantal edelherten met 1830 wordt gereduceerd door middel van afschot.

Tijdens de helikoptertelling wordt alleen het aantal dieren geteld en niet het geslacht. In september 2018 is door de medewerkers van Staatsbosbeheer een grondtelling uitgevoerd. Daarbij is een beeld gekregen van de samenstelling en de geslachtsverhoudingen van de dieren (hinde 54%, hert 10% en kalf 36%). In onderstaande tabel is dit percentage doorgerekend naar de uitkomst van de

helikoptertelling (eerste regel). In de tweede regel staat het streefaantal dieren per geslacht op basis van een 1:1 verhouding en een doelpopulatie van 490 exemplaren. In de onderste regel is aangegeven hoeveel edelherten er per geslacht afgeschoten worden.

	Hinde en smaldier	Herten en spitsers	Kalf
Populatie berekend uit helikoptertelling/geslachtsverhouding grondtelling	1255	230	835
Populatie samenstelling na reset	195	195	100
Totaal af te schieten	1060	35	735

Gelet op de huidige samenstelling van de groep wordt er vanuit gegaan dat het afschot zich primair op kalveren en hinden richt.

Om voor de lange termijn een gezonde en beheerbare populatie te realiseren wordt na de reset populatiebeheer uitgevoerd dat gericht is op een populatie met een evenwichtige leeftijdsopbouw waarbij jaarlijks getalsmatig de aanwas wordt geschoten. De uitwerking van dit op aantallen en samenstelling gerichte beheer is onderdeel van het managementplan.

2.5 Dierenwelzijn

Om het dierenwelzijn zo goed mogelijk te garanderen gelden de volgende regels:

- Het vroeg reactief beheer blijft jaar rond operationeel van toepassing om onnodig lijden van edelherten (maar ook van paarden en runderen) te voorkomen. Concreet betekent dit dat afschot van edelherten met conditiescore drie of lager voor gaat op afschot van gezonde dieren. Dit is van belang om na de reset een gezonde en krachtige populatie over te houden.
- Bij afschot van een hinde checkt de faunabeheerder altijd dat er geen kalf bij is. Indien kalf en hinde samen zijn wordt altijd eerst het kalf geschoten.
- Het is van groot belang dat er voor de grote herbivoren in de winterperiode beschuttingsgebieden beschikbaar zijn. In lijn met het beleidskader wordt in de winter van 2018/2019 een start gemaakt met de realisatie van het beschuttingsgebied in het grazige deel van de Oostvaardersplassen. Deze nieuwe aanplant heeft een paar jaar nodig om tot voldoende wasdom te komen om daadwerkelijk beschutting te bieden. Zolang deze nieuwe beschuttingsgebieden nog niet functioneel zijn blijven het Kotterbos, Driehoek en Oostvaardersbos in gebruik als winterbeschuttingsgebied. Afhankelijk van de weersomstandigheden kan, net als in voorgaande jaren, besloten worden deze gebieden af te sluiten voor het publiek om een rustgebied voor de dieren te waarborgen.
- De faunabeheerder leeft de wettelijke verplichtingen na en handelt in lijn met de voorwaarden die aan zijn vergunningen zijn verbonden voor het gebruik van wapens ten behoeve van het faunabeheer en de vergunning die door de provincie is afgegeven voor afschot van de edelherten.
- Niet alle omstandigheden zijn aan de voorkant in een protocol uit te werken. De faunabeheerder handelt in onvoorzien momenten vanuit zijn professionaliteit als goed faunabeheerder.

3. Uitvoering

3.1 Bemensing

De uitvoering van het afschot vindt plaats door opgeleide, gekwalificeerde en goed getrainde professionals.

De faunabeheerder moet beschikken over alle vergunningen met betrekking tot een der handelingen waartoe de vergunning tot afschot edelherten is verstrekt. Met de toezichthouders (politie of daartoe door de provincie aangewezen ambtenaren) is afgesproken dat deze vergunningen op een centrale plek beschikbaar zijn bij het beheergebouw van Staatsbosbeheer aan de Kitsweg.

Voorafgaand aan de uitvoering van de opdracht is een lijst met de namen van uitvoerende personen ingeleverd bij de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek (via 1078Wbb@OFGV.nl) door de gebiedsmanager Oostvaardersplassen.

Naast de faunabeheerders zijn er boswachters aanwezig om hand en spandiensten te verrichten, waaronder afvoer van kadavers uit het veld.

Voor het geregeld delen van ervaringen, evaluatie en opnieuw afstemmen en bijstellen van afspraken vindt wekelijks overleg plaats. Bij dit overleg is een vertegenwoordiger van de BOA's aanwezig om hun ervaring in te brengen.

Uit dit overleg (voornamelijk het evaluerende deel) kunnen aanpassingen op dit protocol naar voren komen. Deze aanpassingen worden in chronologische volgorde bijgehouden. De gebiedsmanager Oostvaardersplassen is er verantwoordelijk voor dat deze lijst met aanpassingen aan dit protocol wordt toegevoegd.

3.2 Methodiek van afschot in het kader van de opdracht

Per dag wordt beoordeeld van welke aanzitplekken gebruik wordt gemaakt, gelet op weersomstandigheden, windrichting, aanwezigheid edelherten en dergelijke. De faunabeheerders worden met de auto in het gebied afgezet, waarbij afspraken gemaakt wordt over de schootvelden.

Afschot wordt via diverse methodieken uitgevoerd:

- **Afschot vanaf een vast punt.**
Deze vorm van afschot (zowel hoogzit als laagzit) veroorzaakt de minste verstoring. Uit ervaring elders in het land blijkt afschot vanuit aanzit kansrijker dan vanuit een auto. De trefzekerheid is met deze methodiek groter omdat de dieren zich rustiger gedragen en dichterbij de faunabeheerder komen. De dieren zijn niet gealarmeerd door bijvoorbeeld een naderende auto.
In het grazige gebied worden meerdere aanzitplekken gerealiseerd. Daarnaast kunnen een aantal mobiele hoogzitten ingezet worden. Van de aanzitplekken worden er maximaal vijf tegelijk gebruikt. Dat er meerdere te gebruiken zijn is om te kunnen variëren.
Het aantal aanzitplekken dat gelijktijdig bemand is, bedraagt maximaal 8.
- **Afschot vanuit of vanaf de stilstaande auto.** (Vanuit een rijdende auto kan en mag geen afschot plaatsvinden.)
In sommige omstandigheden kan afschot plaatsvinden vanuit of vanaf een stilstaande auto.
Deze methodiek is vooral goed toepasbaar in de beschuttingsgebieden. Ondanks het gebruik van een geluiddemper is de ervaring dat de vluchtafstand bij deze methodiek, relatief hoog is.
- **Afschot te voet door de edelherten te benaderen** (de vakterm hiervoor is bersen).

Tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden werken enkele faunabeheerders tegelijk in het veld. Staatsbosbeheer beschikt over 5 kogelgeweren met geluiddempers. Dit is

bepalend voor het aantal faunabeheerders dat maximaal in het gebied tegelijk actief kan zijn.

- Bij aanvang van het afschot bevinden de dieren zich naar verwachting in het grazige deel van de Oostvaardersplassen.
- Naarmate de winter vordert, verspreiden de edelherten zich naar verwachting naar het Kotterbos en Oostvaardersbos. Op dat moment kan het maximaal aantal faunabeheerders tegelijkertijd actief zijn.

3.3 Momenten van afschot in het kader van de opdracht

Afschot in het kader van de opdracht vindt plaats:

- Van maandag tot en met vrijdag.
- In de (vroeg) ochtend en (na)middag/avond (periode van afschot wordt zoveel mogelijk beperkt tot de vroege ochtend, en eventueel de avond om te voorkomen dat dier de hele dag door verstoord worden). Door de faunabeheerders wordt er tussen zonsopkomst en zonsondergang (overdag) ten minste een aangesloten periode van minimaal 5 uur niet geschoten en tussen zonsondergang en zonsopkomst (avond en nacht) ten minste een aangesloten periode van minimaal 8 uur niet geschoten wordt.
- In voorkomende gevallen kan afschot in de nacht plaatsvinden.
- Tussen 1 februari en 1 april vindt geen afschot plaats binnen de verstoringafstand van de broedlocaties van de dan mogelijk al broedende kwalificerende broedvogelsoorten in de moeraszone. Uitgegaan wordt van een maximale verstoringafstand van ca. 300 meter. In werkelijkheid zal deze afstand naar verwachting kleiner zijn omdat uitsluitend wordt geschoten met geluiddempers, wat de impact op de omgeving beperkt.

Het afschot mag ook plaatsvinden op zon- en feestdagen.

Op basis van de in het veld opgedane ervaringen wordt tijdens de wekelijkse evaluatie besproken wat de gewenste momenten van afschot zijn. Hieruit kan een aanpassing van dit protocol komen.

4. Veiligheid

4.1 Algemeen

Het garanderen van veiligheid van de uitvoerders en de bezoekers van de Oostvaardersplassen is een randvoorwaarde voor de uitvoering van het beheer. In omstandigheden waarin garantie van de veiligheid redelijkerwijs niet mogelijk is, wordt er niet geschoten. Veiligheid gaat te allen tijden voor het behalen van de doelstand van de edelherten.

Het is van het grootste belang dat steeds voor het lossen van een schot beoordeeld wordt hoe veilig de situatie is.

Vanwege veiligheid voor het publiek worden de winterbeschuttingsgebieden in ieder geval gesloten wanneer de faunabeheerders er actief bezig zijn. Daarnaast kunnen, net als voorgaande jaren, in verband met rust voor de grote herbivoren de beschuttingsgebieden voor het publiek afgesloten worden.

4.2 Handhaving en toezicht

Om de veiligheid van het personeel en in het veld te regelen is inzet van BOA's van Staatsbosbeheer geregeld. Tijdens de momenten van afschot zijn er BOA's aanwezig die rond het afschotgebied surveilleren. Daarnaast is er een veiligheidsplan opgesteld waarin afspraken gemaakt zijn over de inzet van politie en omgevingsdienst en de rollen en verantwoordelijkheden zijn uitgewerkt.

4.3 De coördinator

Op het moment dat er met meerdere mensen tegelijk in het gebied geschoten gaat worden kunnen er veiligheidsrisico's optreden. Om de veiligheid te waarborgen en optimaal resultaat te bereiken is dagelijks een van de faunabeheerders aangewezen als coördinator. De gebiedsmanager heeft vooraf een werkrooster opgesteld waarin is aangegeven wie wanneer de coördinator is. De coördinator is verantwoordelijk voor de veiligheid van:

- **Faunabeheerders**
Voordat de faunabeheerders het veld in gaan vindt afstemmingsoverleg plaats over de plekken waar afschot plaats vindt, wat de schootsvelden zijn en wie op welke plek zit. Alle faunabeheerders die die dag het veld in gaan, zijn verplicht aan dit overleg deel te nemen.
- **Medewerkers van Staatsbosbeheer en andere personen die met toestemming van Staatsbosbeheer actief zijn in het gebied.**
Staatsbosbeheer heeft een app-groep van mensen die actief zijn in het gebied waar afschot plaats vindt. De coördinator geeft op deze app aan wanneer de faunabeheerders het veld in gaan en wanneer zij uit het veld komen en het veld weer vrij is voor anderen om te betreden. Daarnaast wordt bij het hek dat toegang geeft tot het terrein door de faunabeheerders een rood bord opgehangen dat zichtbaar is voor medewerkers van Staatsbosbeheer en mensen die in opdracht van Staatsbosbeheer het gebied in kunnen.
- **Omstanders**
Om gevaar voor omstanders te voorkomen wordt:
 - Vooraf aan het betreden van het gebied door de BOA's een gebiedsscan uitgevoerd op de aanwezigheid van publiek in en aan de randen van het terrein.
 - Wanneer er onbevoegde personen in het veld zijn wordt afschot gestaakt.
 - Wanneer er publiek aan de randen van het terrein aanwezig is, wordt de locatie en/of richting van afschot dusdanig gekozen dat er geen gevaar voor het publiek ontstaat.
 - Wanneer tijdens het afschot mensen in het terrein waargenomen worden (anders dan de faunabeheerders) wordt direct gestopt met schieten en wordt dit aan de coördinator gemeld. Deze treedt in overleg met de BOA's om het vervolg van handelen te bespreken.

5. Registratie

Om de controleerbaarheid achteraf mogelijk te maken wordt elk geschoten dier geregistreerd in de speciaal door de provincie voor dit doel ontwikkelde app, of het Fauna Registratie Systeem. Per dier worden de volgende zaken geregistreerd:

- Locatie afschot;
- Gebruikte middelen (demper, nachtzichtkijker etc.);
- Gegevens van het dier waaronder geslacht, leeftijdscategorie, conditiescore;
- Bestemming van dier (consumptie / destructie / natuurlijke kringloop).

De app wordt geschikt gemaakt voor registratie van gestorven grote herbivoren waaronder ook de handelingen rond vroeg reactief beheer (bv wel of geen veterinair onderzoek) en dieren die een natuurlijke dood gestorven zijn.

Om significante verstoring van beschermde vogelsoorten te voorkomen is een monitoringsverplichting opgelegd op grond waarvan kan worden bijgestuurd. De volgende maatregelen worden in dit kader uitgevoerd:

- Personen die het afschot uitvoeren registreren de reactie van edelherten en vogels per schot in een gestandaardiseerd format. Hieruit moet blijken hoe ver en in welke richting (groepen) edelherten wegvluchten en of hierdoor kwalificerende vogelsoorten zijn opgevolgen.

De boswachter ecologie is verantwoordelijk voor het vastleggen van de geregistreerde gegevens.

- Wekelijks worden vogeltellingen uitgevoerd om vast te stellen of de gebruikelijke aantallen Natura 2000-soorten in de randzone van de Oostvaardersplassen verblijven. De eerste telling wordt in de week voorafgaand aan de start van het afschot uitgevoerd. In de eerste week van het afschot wordt er twee keer in de week geteld, daarna kan overgegaan worden op een wekelijkse frequentie. Dit wordt zodanig uitgevoerd dat de resultaten vergelijkbaar zijn met de reguliere maandelijkse vogeltellingen die in het gebied worden uitgevoerd. Vanaf februari wordt hierbij ook specifiek gelet op kwalificerende broedvogels in de moeraszone.

De coördinatie van deze tellingen ligt bij de boswachter ecologie. Deze heeft vooraf aan het afschot een monitoringsplan opgesteld (zie bijlage) en deze met het bevoegd gezag gedeeld. De boswachter ecologie is verantwoordelijk voor de interpretatie van de gegevens.

- Wekelijks vindt evaluatie van voorgaande punten plaats door de boswachter ecologie en ecooloog van Staatsbosbeheer en een faunabeheerder die afschot uitvoert. Dit kan om gecombineerde functies gaan. Zij stellen vast of gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten heeft plaatsgevonden. Ook verstoring van vogels door edelherten en indirecte effecten door wegtrekken van edelherten in het moeras wordt bij deze evaluatie meegenomen.

Indien uit de evaluatie blijkt dat gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten plaats vindt, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten, dan wordt direct gestopt met het afschot en wordt dit gemeld aan de provincie via

10.2.d Wob 10.2.d.Wob@flevoland.nl en Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek via 10.2.d Wob 10.2.d.Wob@flevoland.nl. In afstemming met de provincie wordt dan besloten op welke wijze het afschot weer kan worden opgestart, zonder dat dit kan leiden tot een significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten.

6. Verwerking geschoten edelherten

Geschoten edelherten kunnen:

1. *Benut worden voor menselijke consumptie:*

De geschoten edelherten worden deels ter beschikking gesteld voor consumptie. Realisatie van de doelstand heeft prioriteit boven het beschikbaar stellen van de geschoten dieren voor consumptie.

Om een edelhert voor consumptie aan te kunnen bieden zijn de volgende handelingen van toepassing:

- **Ontweiden.**

Ontweiden vindt plaats door:

- een daarvoor gecertificeerd persoon;
- op een speciaal daarvoor ingerichte verwerkingslocatie bij het beheergebouw van Staatsbosbeheer.

Ontweiden in het veld is een optie die incidenteel kan plaatsvinden op locaties die geen overlast voor de overige fauna veroorzaken en niet in het zicht van het publiek zijn.

- **Transport uit het veld naar de verwerkingslocatie.**

Dit transport wordt uitgevoerd in een aanhanger met vloestofdichte vloer, voorzien van een afdekzijl.

- **Het geschikt maken van de edelherten op de verwerkingslocatie voor overdracht aan wildbewerkingsinrichting (WBI).**

De verwerkingslocatie voldoet aan de wettelijke normen voor het verwerken van wild ten behoeve van menselijke consumptie.

Rest materiaal wordt opgeslagen in een goedgekeurde container om voor destructie aangeboden te worden.

- **Opslag in koelcel.**

De koelcel voldoet aan de wettelijke eisen voor het bewaren van voor consumptie bestemd wild.

- **Overdracht aan wildverwerkingsinrichting.**

2. *Afgevoerd worden voor destructie:*

Geschoten dieren die niet de voedselketen in gaan, worden afgevoerd voor destructie. Hiertoe worden ze:

- Uit het veld afgevoerd;
- Tijdelijk opgeslagen in een door destructie bedrijf aangeleverde container;
- De container wordt regelmatig opgehaald/ gewisseld door Rendac.

3. *Benut worden ten behoeve van de aaseters*

Edelherten kunnen in het gebied achter gelaten worden ten behoeve van de aaseters. De edelherten die in het kader van de eenmalige reductie van de populatie worden geschoten worden in principe alleen achter gelaten als het vlees niet kan worden benut of verwijdering tot een te grote verstoring leidt.

Bijlage: Monitoringsplan vogeltellingen

Aanleiding

Op twee november 2018 is door de Provincie Flevoland een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming verleend voor het afschot van de edelherten in de Oostvaardersplassen t.b.v. een reset van de grote grazers. Voor het afschot van edelherten is door GS een opdracht in het kader van artikel 3.18 Wet natuurbescherming aan Staatsbosbeheer verleend.

In de voortoets van Sweco wordt geconcludeerd dat een significante verstoring in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende niet-broedvogelsoorten kan worden uitgesloten.

Opgave

Hoewel uit de voortoets (SWECO, 2018) blijkt dat significante verstoring uitgesloten is tijdens het afschot, blijven het belangrijk om de reactie van de edelherten en vogels op het afschot te volgen. Dit vanwege de onvoorspelbaarheid van het gedrag van zowel de edelherten als de kwalificerende vogelsoorten. Een van de maatregelen die in de vergunning opgenomen is, betreft een monitoringsverplichting op grond waarvan met dit "hand-aan-de-kraan" kan worden bijgestuurd. In de verstrekte vergunning zijn een twee tal monitoringsopgave opgenomen. Onderstaand wordt per opgave beschreven hoe die opgave ingevuld wordt en tevens hoe de evaluatie en terugkoppeling naar de provincie plaats vindt.

Aanpak registratie reactie van edelherten en vogels

Personen die het afschot uitvoeren registreren de reactie van edelherten en vogels per schot in een gestandaardiseerd format. Hieruit moet blijken hoe ver en in welke richting (groepen) edelherten wegvluchten en of hierdoor kwalificerende vogelsoorten zijn opgevlogen.

In de eerste week van het afschot registreert de faunabeheerder die het schot lost het gedrag van de in de directe omgeving aanwezige ganzen/smienten en roedels edelherten. Aan het eind van ronde geeft hij een score voor:

- de vogels van de mate van opvliegen en wegvliegen,
 1. geen verstoring;
 2. onrust in de groep;
 3. kortstondig opvliegen;
 4. weg vliegen en elders neerstrijken;
 5. opvliegen en wegvliegen.
- de edelherten van de mate van hoe ver ze weg rennen en al/niet het moeras in.
 1. niet weg rennen;
 2. weg rennen;
 3. zeer ver wegrennen;
 4. wegrennen en het moeras in;
 5. zeer ver weg rennen en het moeras in.

De verstoringsscores worden na de ronde doorgegeven aan de boswachter ecologie. De uitkomst van de scores wordt meegenomen in de wekelijkse evaluatie (zie verderop).

Aanpak wekelijkse vogeltelling

"Wekelijks worden vogeltellingen uitgevoerd om vast te stellen of de gebruikelijke aantallen Natura 2000-soorten in de randzone van de Oostvaardersplassen verblijven. Dit wordt zodanig uitgevoerd dat de resultaten vergelijkbaar zijn met de reguliere maandelijkse vogeltellingen die in het gebied worden uitgevoerd. Vanaf februari wordt hierbij ook specifiek gelet op kwalificerende broedvogels."

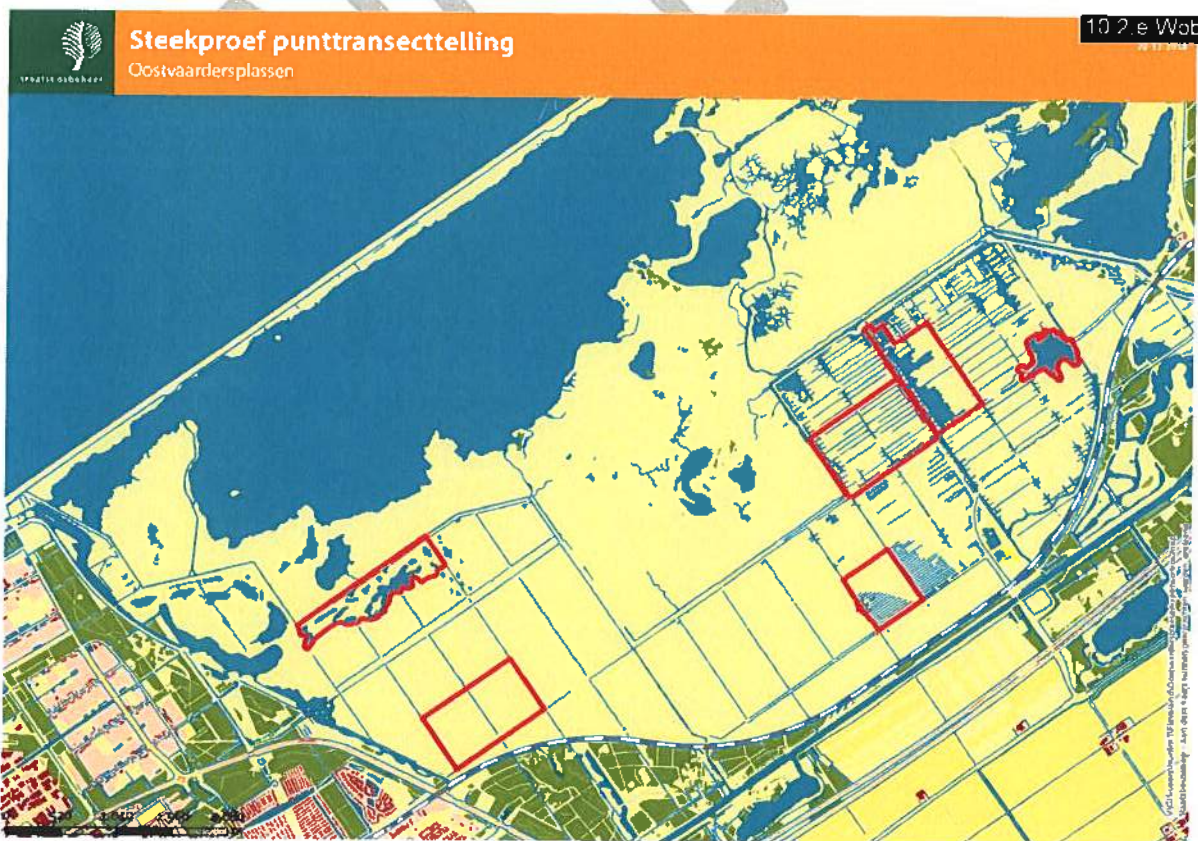
Meer dan 20 jaar wordt maandelijks gemonitord via een puntransecttelling (PTT telling figuur 1) en een maandelijkse roofvogeltelling. Daarnaast wordt sinds oktober 2018 maandelijks een ganzen- en smiententellingen vanaf de grond gehouden.

Gezien de beperkte tijd tussen het afschot door wordt de maandelijkse PTT telling, die een volledige dag in beslag neemt, op de zaterdag uitgevoerd. Na 1 april wordt deze telling weer maandelijks op een woensdag uitgevoerd.

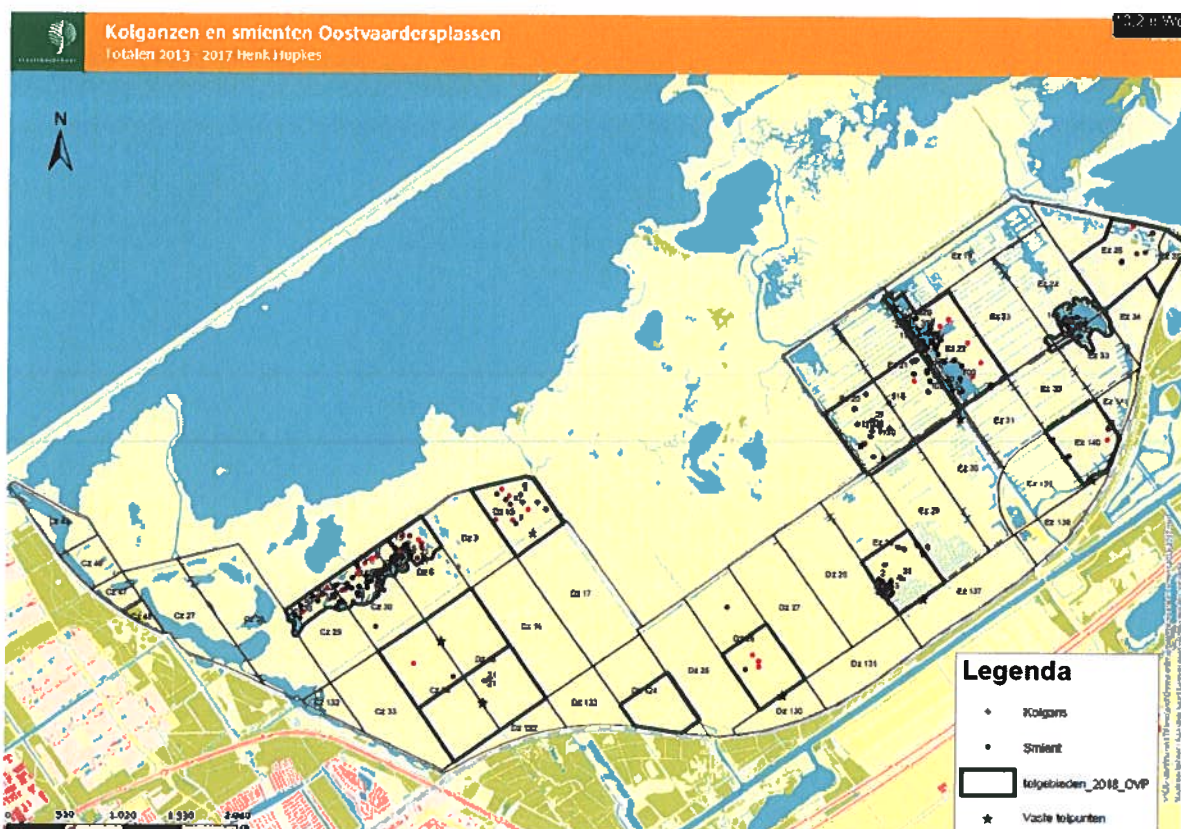
Steekproefsgewijs worden de vakken CZ29-30 en DZ8, EZ20-21, EZ22, EZ24 en EZ28 (figuur 2) wekelijks op dezelfde wijze gemonitord om een "vinger aan de pols" te houden. Deze steekproef gebeurt in de 5 uur periode dat de faunabeheerders overdag niet actief zijn. In de eerste twee weken van afschot wordt twee tot drie keer (per week) geteld om goed zicht te krijgen op de gevolgen van het afschot. De gekozen vakken betreffen allen vakken met poelen/water, waarin in de jaren 2013 tot en met 2017 veel kolganzen en smienten geteld zijn.

Voor de steekproeftelling wordt gebruik gemaakt van de Toyota. En voor de volledige monitoring (PTT, roofvogels en ganzen/smienten) ook de Nissan.

De uitkomst van de tellingen wordt meegenomen in de wekelijkse evaluatie (zie hieronder).

Figuur 1: Voorstel vakken steekproef PTT.

Figuur 2: waargenomen kolganzen en smienten 2013-2017.

Aanpak wekelijkse evaluatie

“Wekelijks vindt evaluatie van voorgaande punten plaats door de boswachter ecologie en ecooog van Staatsbosbeheer en een persoon die afschot uitvoert. Dit kan om gecombineerde functies gaan. Zij stellen vast of gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten heeft plaatsgevonden, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten. Ook verstoring van vogels door edelherten en indirecte effecten door wegtrekken van edelherten in het moeras wordt bij deze evaluatie meegenomen.”

Deze evaluatie vindt wekelijks op vrijdagmiddag plaats door de boswachter ecologie, ecooog van Staatsbosbeheer en de coördinator faunabeheer van Staatsbosbeheer. Tijdens dit overleg wordt gekeken naar de mate van verstoringen die zijn geregistreerd en wordt overlegd hoe verder te gaan met de monitoring. De uitkomsten van dit overleg worden vastgelegd in een verslag en met de provincie besproken.

“Indien uit de evaluatie blijkt dat gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten plaats vindt, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten, dan wordt direct gestopt met het afschot en wordt dit gemeld aan de provincie. In afstemming met de provincie wordt dan besloten op welke wijze het afschot weer kan worden opgestart, zonder dat dit kan leiden tot een significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten.”